

Värt att veta om...

Barn och syskon- övergrepp

VET DU ATT...

- när det gäller sexuella övergrepp mot barn begås drygt 30 % av en person under 18 år. Den största andelen begås av någon som är bekant med barnet på något sätt. I en del av dessa fall handlar det om övergrepp mellan syskon.
- med syskonövergrepp menar vi övergrepp som begås mellan barn med syskonrelation. Det kan vara hel, halv eller styvsyskon – dvs. barn som lever ihop regelbundet och har gemensamma familjemedlemmar.
- utsättas för övergrepp av en annan minderårig ger lika allvarliga traumasymptom som att utsättas av en vuxen.
- när syskonövergrepp avslöjas har de ofta pågått under en längre tid. Syskonövergrepp är inte sällan grövre än andra övergrepp som begås av unga. En anledning till detta är de inblandades närhet till varandra rent praktiskt. Det är möjligt att begå upprepade och avancerade övergrepp på ett annat sätt när man lever tillsammans i en familj.

TÄNK PÅ ATT...

- alla övergrepp mot barn behöver anmälas till socialtjänsten. Om personen som misstänks för övergreppen är straffmyndig (>15år) bör det anmälas till polisen.
- efter att syskonövergrepp har avslöjats behöver insatser erbjudas av både socialtjänst och vård-/barnpsykiatri. Dels behöver skyddet tillgodoses och dels behöver behandlingsinsatser ges till flera av familjemedlemmarna.
- efter att övergrepp avslöjats och adekvata insatser erbjudits är det möjligt att återbygga relationerna i familjen. Det förutsätter dock att barnen fått rätt hjälp att komma vidare. Det är inte alltid målsättningen att man ska kunna bo tillsammans. Framtida kontakt och relation måste bygga på den utsattas behov och utifrån familjen och den som utsatts förutsättningar att erbjuda en bra miljö att återbygga relationen.

- när syskonövergrepp avslöjas är det en stor kris för familjen som inte sällan reagerar kraftigt och inte alltid som man väntat sig. Det är en utmaning för professionella att hålla huvudet kallt och tänka klart. Se till att ta till kollegialt stöd, handledning och diskutera ärendet med din chef.
- familjer där det skett syskonövergrepp behöver ofta flera olika insatser som man måste samordna; Skyddsplanering och riskbedömning av socialtjänsten, familjerådgivning till separerade föräldrar eller föräldrar i kris, barnpsykiatri för den utsatte och den som utsatt, eventuell barnpsykiatrisk utredning. Någon aktör behöver också ha ansvar för familjesamtal med "övriga syskon".

VAD BEHÖVS:

- Viktigast är att göra en skyddsplanering - tills man vet mer behöver ansvariga myndigheter säkerställa att nya övergrepp eller annan negativ påverkan mellan barnen inte kan ske. Tills risken för fortsatta övergrepp är bedömd ska den som misstänks för övergrepp INTE lämnas ensam med andra barn eller vara ansvarig för andra barn till exempel som ungdomstränare, barnvakt, kompisar eller med en pojk- eller flickvän.
1. Vanligtvis rekommenderas att barnen i ett inledande skede INTE bor tillsammans, och har begränsad eller ingen kontakt.
 2. Man behöver se över skyddsbehov av ANDRA barn som bor med den som utsatt sitt syskon.
 3. Se över skyddsbehov i ungdomens övriga vardag – hur ser skydd och stöd ut i skola, fritidsaktiviteter osv.
 4. Samordna insatser av socialtjänst, BUP, polis osv.
 5. Kartlägg utsatthet hos det aktuella barnet samt syskon. Kartlägg också utsatthet för sexuella övergrepp, våld eller omsorgssvikt hos den som är misstänkt.

6. Problemlösning – att övergrepp mellan syskon avslöjas försätter en hel familj i stor kris. De behöver inledningsvis konkret stöd i att problemlösa. Vilka kan bo ihop just nu, hur ska vi prata om detta i familjen (inkl. bonusfamiljemedlemmar), vilka behöver få veta? Vilket stöd behöver familjen av olika aktörer?

7. Gå igenom olika behov:

- Risk för fortsatta övergrepp av den som begått övergrepp
- Behandlingsbehov hos den utsatta
- Behandlingsbehov hos den som begått övergrepp
- Behandlingsbehov hos övriga i familjen

Mer information finns på www.atsa.org, www.nctsn.org, www.bup.se.

Besök www.barnafrid.se för mer information och användbart material.

Skriven av: Moa Mannheimer Granskad av: Carl Göran Svedin

Version 2 (170920)